

kterih bomo dobili dobre darove našega nebeškega očeta, na katerih nam bo nosil do 50, tudi do 100 let, če bomo prav nastavili. Če kdo vsadi mlado drevesce, pa ni cepljeno, tak ni prav nastavil, zakaj mlada drevesca, ki izrastejo iz peške, se imenujejo divjaki. Ker ne morejo prinesiti žlahnega sadu, tedaj nam je na prosto voljo dano, kakošno sorto da hočemo nastaviti, da bomo prav nastavili. Če nastavljamo na češnje, imamo že zrele meseca junija in julija, za češnjami nam pridejo zgodnje cepljene češplje, v sv. Jakobu zgodnje cepljene hruške in jabelka, potem imamo izvrstene, da so vsak teden druge zrele noter do trde zime.

Trudil sem se po dobrih prijateljih, da sem dobil 600 sort najimenitnejših, ki jih je bilo dobiti mogoče, večidel z imenom in pa s takimi imeni, ktera so že v razstavah bila počastena. Kdor bi hotel prav nastavljati, pa dobrih in imenitnih sort, temu se pri meni lahko postreže ali z drevesci, ali kdor je sadjerejec, tudi dobi cepove, kdor nima sort, vse sorte zgorej imenovane, vsako sorto z imenom po 5 novih kraje.

Drevesca morajo biti požlahnjena ali cepljena. Cepljenja je več sort; veliki sadjerejci pa trdijo, da je najboljša cepiti z nakladom. Tudi jaz to potrdim. Kdor je po starem cepil in je drevesce razklal, temu se razklani les v sredi posuši, s tem se pa votlina v drevo vseje, zato so stara drevesa po vrlih večidel vsa votla. Z nakladom se jih tudi največ, če je človek vajen, prav lahko dve sto na dan cepi, in jih ne sme biti deset vmes, ki se niso prijela. — Tako se mora pri cepljenju ravnati, da se mu sorte ne zmešajo. Na konci prve gredice se postavi črka A, potem se od konca cepijo, ali jih je deset, petdeset, ali sto kolikor jih je ene sorte. In ondi se postavi količek v tla, kteremu se zgorej številka (numara) vreže, ktera je obrnjena proti njim, v zapisniku (bukvah) pa se dene spred tista številka in za številko ime sorte, zadej pa zopet ena številka, koliko da jih je te sorte.

Kaj pa je storiti s cepljenim drevesom, ko se vzame iz drevesnice, da se prav nastavi ali vsadi? Na onem mestu, kjer bo stalo, dokler bo živelo, se skoplje en seženj (klaftro) široka jama, po primeri pa en čevelj globoka; če je zemlja slaba, mora se djati spod na dno gnjilih tresek ali lesenega gnoja, za kake 3 palce na debelo; na ta gnoj se dene malo dobre prsti, in zdaj se postavi drevesce; razklane korenine se morajo vse prirezati, druge pa na vse kraje lepo razprostiti, da veter drevesa ne vrže, kar bi se zgodilo, ko bi bile vse korenine na eno plat zasukane. Na korenine potem se dene zopet malo dobre prsti in nagnojiti se mora jama čez vso klaftro. Široka jama se skoplje zato, da korenine tečejo po prerahljani zemlji okoli pet ali šest let. Ta čas drevesce močno postane in potem porine korenine tudi v trdo zemljo. Ako se tako vsadi, izraste drevesce eno leto več kakor sicer 3 ali 4 leta in bolj hitro sad prinese. V našem kraju na Gorenkem je bila navada jama izkopati poldrug ali dva čevlja široko; kakor so sadili kmetje drevesce, je mizalo dve ali tri leta, izrastel mu je mah po deblu ali po koži, ker korenine ne morejo po zemlji naprej, deblo pa na kviško ne gre. Kdor bode po tem nauku sadil ali nastavljaj drevesca, tak bode prav nastavil, kakor so tudi ubogljivi otroci nastavili sv. Miklavžu: Nežika, Micika in Janezek, da jim je prinesel orehov, češpelj, jabelk in hrušek, da so bili veseli. Matiček pa je žaloval, ker ni bil prav nastavil. Umni sadjerejci nastavimo za veliko in veliko let, in čem bolje in imenitne sorte nastavimo ali zasadimo, tem več dobrih darov moremo pričakovati.

Tudi za tistega je še pomoči, kdor ni prav nastavil, pa kako? Okoli koreninic, kakor daleč da se

žejo, se more koló okoli skopati in to nagnojiti z le senim gnojem, da korenine primejo za gnoj. Potem grejo korenine naprej po zemlji in deblo kvišku; čez dve leti dobi vso drugo kožo in lepe mlade poganjke.

Veliko smo že sadjerejo naprej spravili s tem, da se trudimo zvesti udje kmetijske družbe, ker nas veže naša dolžnost. Ravno ta dolžnost pa tudi veže šolske učitelje, da beró svojim otrokom take nauke, da oni potem domá pripovedujejo svojim starišem. Tako je mogoče, da se tudi že starejšim ljudem glava odpre in svoje svetove, ki prazni ležijo, v sadunosne prostore spremenijo. Dolžnost poduka pa ima tudi duhovščina. Kjer so za sadjerejo vneti duhovni gospodje, ondi imajo farmani pridno in previdno svoje vrte zasajene in obdelane, večidel vsak ima kos sveta za to, da drevesnico sam zredí za svojo potrebo, kajti kmet si težko drevesa kupuje.

Še le sto let dela naša kmetijska družba, pa koliko in veliko se je svet zboljšal po pridnih udih in njihovih lepih naukih in djanskem delovanju.

Veliko hvalnih pisem sem tudi jaz že letos dobil od gospodarjev, kterim sem predlanskim in lani drevesca prodal; veseli so, da njim prav dobro rastejo. Pri nas je posebno slaba zemlja, tedaj jih na slabejo zemljo skor ne moremo prodati, kakor je pri nas; mi pa še zopet na nove pišejo. Jaz prodajam drevesa od 30 do 40 krajcarjev, kakor je velikost.

Še to skušnjo moram povedati, da drevesca s hribov na ravno niso dobra, kajti v hribih je dobra zemlja, za sadje veliko bolj rastljiva kakor na ravninah. Iz ravnega v hribe so pa dobra, kajti v hribih drevescem nikdar ne gnojé, po ravnem jim pa moramo gnojiti, pa so še v hribih bolja. Gotovo je, da vsakemu kraju se dajo sadna drevesca vsiliti, da rastejo, če jim gospodar umno pomaga, tudi v slabi zemlji; v dobri pa drevo samo rado raste, da ga le vsadiš.

Andrej Net

v Kokrici pri Kranji na Gorenkem.

Nova iznajdba.

Motna vina čistiti.

Razglas vinorejcem

v vipavski dolini, goriški in tržaški okolici.

Dragi moji! Naznanjam vam, da sem po svojih skušnjah iznajdel nedolžna in neškodljiva sredstva, s kterimi blodna ali motna vina očistim v malo dnevih, to je, ako vina imajo še pravi vinski okus in niso še pokvarjena. — Posebno tudi umem vino napraviti stanovitno z boljim okusom, s prijetnim duhom, in da so krepkejša in bolj svitla. Več let že sebi in tudi svojim posebnim prijateljem vina čistim, zboljšujem in stanovitna napravljam, tako, da se nikomur ni do zadnje kapljice niso pokvarila. To morem tudi po spričevalu dokazati. Ker vidim, da so letos vina v veliki nevarnosti, naj se pri meni oglasi vsak, kdor si hoče pomagati. Vsak naj prinese s seboj sorto ali poskušnjo vina, da mu svetujem, kaj naj stori, da se vino ohrani dobro. Vsakemu prav iz čistega srca brez dobičkarije v tej zadevi rad pomagam. Naznanjam vam pa naposled še to, da bom v Ajdovščini na svojem domu še do zadnjega aprila, od 1. maja pa bivam v Postojni.

V Ajdovščini 26. svečana 1869.

Anton Makovec, vinorejec.